UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Emptione Et Venditione. Titvlvs XVII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

nicos ejuſdem eccleſiæ præciſè intentare juſſionis inſtantiam, ut tibi eandem reddant pecuniam, perſonæ, non eccleſiæ commendatam.

Quocirca ſuademus, ut in illum furem tuam dirigas actionem, eo quòd (ut audivimus) loculos habet, & ea quæ tibi ſubrepta ſunt, aſportavit. Nam & judicibus dedimus in mandatis, ut illum iniquum ſub quæſtionibus ad rationem ponant, etiam (ſi opportuerit) vinculis alligatum, ut dictam pecuniam reddere compellatur: & infrà. Si autem cum eis amicabiliter poteris de redituum perceptione paciſci, noveris, id nobis acceptum.

[1 *Duplici nos anxietate perſtringens, eo quòd tibi in hoc & deeſſe non poſſumus, & adeſſe non valemus.*]

CAP. II.

Dicit ad quid tenetur depoſitarius, & quomodo repetatur depoſitum.

Gregorius nonus.

BOna fides *a* abeſſe præſumitur, ſi rebus tuis ſalvis exiſtentibus, depoſitas amiſiſti. De culpa quoque teneris, ſi teipſum depoſito obtuliſti, vel ſi aliquid pro cuſtodia recepiſſes. Pacto verò, culpa vel mora præcedentibus, caſus etiam fortuitus imputatur. Sanè depoſitori licuit pro voluntate ſua depoſitum revocare, contra quod compenſationi vel deductioni locus non fuit, ut contractus, qui ex bona fide oritur, ad perfidiam minimè referatur *b*, licet compenſatio admittatur in aliis, ſi cauſa, ex qua poſtulatur, ſit liquida, ita quod facilem exitum credatur habere.

DE EMPTIONE ET VENDITIONE.

TITVLVS XVII.

CAP. I.

Cogit Epiſcopus, ne carius vendatur tranſeuntibus, quàm in mercato venderetur.

Ex concilio apud [Valen. *c*]

PLacuit ut Presbyteri *d* plebes ſuas admoneant, ut & ipſi hoſpitales ſint, & non carius vendant tranſeuntibus, quàm mercato vendere poſſunt. Alioquin ad Presbyterum tranſeuntes hoc referant, ut illius juſſu cum humanitate ſibi vendant.

CAP. II.

Fraudans menſuras & pondera, triginta diebus in pane & aqua pœnitere debet.

Ex concilio Moguntin.

VT menſuræ & pondera juſta fiant: [1 & j̄.] Si quis juſtas menſuras & juſta pondera cauſa lucri mutare præſumpſerit, 30. dies in pane & aqua pœniteat.

[1 *Sicut in divinis legibus ſancitum eſt, & in capitulari Domini Caroli continetur, ſicut & iſte ſacer conventus conſtituit, ſic in omnibus obſervare placet, &c.*]

CAP. III.

Tenet venditio licet venditor ſit deceptus ultra dimidiam juſti precii: poteſt tamen venditor agere, ut reſtituatur res, vel juſtum precium ſuppleatur: & ſi alterum præciſè petit, ſuccumbit.

Alexander III. *Attrebaten.* *Epiſcopo.*

CVm dilecti *e* filii Beluacen. canonici contra Abbatem & fratres Cariloci *f* proponerent querimoniam, quòd ſylvam quæ Nigravallis dicitur à quibusdam eorum ignorante capitulo pro 10. libris 40. marchas [illegible] valentem comparaſſent: cauſam ipſam Morinen. *a* Epiſcopo & decano Remen. commiſimus terminandam, adjicientes, quòd ſi uterque cauſæ cognitioni interesse nequiret, alter in eodem negotio procedere non differret. [1 & j̄.] Tandem decanus in illius cauſæ cognitione processit: & cùm ei per teſtes *b* conſtitiſſet quod prædicti fratres ſylvam minus dimidia juſti pretii comparaſſent, pronunciavit *c* venditionem non tenere: & ſylvam Beluacen. eccleſiæ adjudicans, canonicos in poſſeſſionem induxit: [2 & j̄.] Quia [verò] in arbitrio emptoris eſt, ſi velit, ſupplere juſtum pretium, aut venditionem reſcindere, cùm res minus dimidia juſti pretii comparatur: ſententiam ipſam tanquam juri contrariam irritantes, poſſeſſionem monachis judicavimus reddendam, ſalva quæſtione canonicis ſuper [illegible] pretii, vel conſenſu capituli in venditione non habito, [illegible] alia cauſa rationabili, quam canonici contra monachos duxerint proponendam.

[1 *Cùm itaq; decanus partes ad ſuam præſentiam [illegible] Abbas & monachi non ad agendum & reſpondendum, [illegible] rendum delationes nuncios deſtinarunt, aſſerentes, quòd [illegible] rant, & ad audientiam noſtram appellaverant. [illegible] literis appellatio remota fuerat.*]

[2 *Nunciis igitur utriuſq; partis in noſtra præſentia conſtitutis, dum ex parte canonicorum inſtaretur [illegible] teretur auct. ap. confirmari, habita deliberatione cum fratribus noſtris & aliis ſapientibus, qui legibus jurati judicant, [illegible] tiam juri contrariam intelleximus.*]

CAP. IV.

Si vir habeat alia bona, unde uxor poſſit ſibi conſulere, [illegible] ſentiente uxore rem propter nuptias donatam uxori vendidit [illegible] ptorem, qui ſpacio triginta annorum rem poſſederit, non poteſt uxor inquietare ſuper ea, maximè ſi pretium fuit [illegible] communem uſum viri & uxoris. h.d. ſecundum [illegible] tenet Pannor. Et eſt caſus notab. limitans jus civile [illegible] And. non oportet adjicere, maximè: ſed omnia illa [illegible] requiruntur.

Cœleſtinus III.

PErvenit *e* ad nos quòd P. miles, A. uxori ſuæ [illegible] dam domum in donationem propter nuptias [illegible] tam, muliere ipſa expreſſum dante conſenſum, [illegible] lieri vendidit pro certa pecuniæ quantitate [illegible] Prænominato verò milite viam univerſæ carnis [illegible] relicta ejus venire contra hoc præſumit, allegans [illegible] domum titulo donationis propter nuptias ſibi [illegible] alienari non potuiſſe, licet ejus conſenſus [illegible] contractui acceſſiſſe. *f* præfata verò B. ex [illegible] tueri, quod 30. an. *g* conſtante illorum matrimonio [illegible] mum ipſam bona fide, tituloque juſto poſſedit [illegible] in communes uſus viri & uxoris illius pretium [illegible] verſum, ac factæ venditionis tempore, unde ſibi [illegible] mulier conſulere potuiſſet, in viri facultatibus [illegible] bat. Quia igitur ſuper his nos conſulere [illegible] ſpondemus, prædictam emptricem (ſi vera ſunt quæ [illegible] miſimus) præſcriptis occaſionibus ſuper ipſa domo [illegible] debere ulterius fatigari

[1 *Quam ex eadem venditione B. matrimonio [illegible] ſtante 30. annis liberè pacificeq; poſſedit.*]

CAP. V.

Si in venditione adponitur pactum de recuperando [illegible]

a *Vid. tex & ibi plenè per doct. §. præterea & ii. Inſt. quib. mod. re contrah. oblig. & Anton. Gomez. tom. 2. var. reſ. c. 7.* b *reducatur.* c *Alumnias. al. Aluim. al. Alvernan. al. Alveru. al. Alue.* d *Bur. l. 2. decr. c. 168. Ivo p. 6. c. 259. & c. 2. eod. tit. in compil. vid. B. Thom. & ibi Cajet. 2. 1. q. 77. art. 1. Covarr. l. 3. c. 14. var. reſol.* e *C. 4. eod. tit. in 1. comp.* f *Caroli loci.*

a *Morin.* b *Hæc duo verba, per teſtes, deſunt in [illegible] bus manuſcr. & aliis antiq. exempl.* c *verbum, [illegible] deeſt in antiq. quod tamen adeſſe debere poſtulat [illegible] de l. 2. C. de reſcind. vend. per Pinellum.* e *[illegible]* f *Vide auth. ſive à me. C. ad Velleianum.* g *[illegible] annos, &c.*

certum tempus, modico conſtituto precio : præſumitur pignus, & non venditio.

Innocentius III. *Epiſcopo Pallienen.* a

AD noſtram *b* noveris audientiam perveniſſe, quòd cùm R. laicus lator præſentium, ab M. mutuum recipere voluiſſet, creditor ne per canonem contra uſurarios editum *c*, poſſet in poſterum conveniri, domos & olivas recepit ab eodem titulo emptionis, cùm revera contractus uſurarius ageretur *d*: quod patet ex eo, quòd creditor debitori promiſit, quòd quandoque à ſeptennio uſque ad novennium daret lx. uncias tarenorum, quæ vix dimidium *e* juſti precii contingebant, domos ejus reſtitueret & olivas. Quia igitur fraus & dolus cuiquam patrocinari *f* non debent: mandamus, quatenus ſi res ita ſe habet, inſtrumento venditionis confecto in fraudem canonis promulgati contra uſurarios non obſtante, prædictum M. ad reſtituendas domos & olivas ei, ad quem debent hæreditario jure devolvi (cùm debitor ſit viam univerſæ carnis ingreſſus) per pœnam in Lateran. concilio contra uſurarios promulgatam, appellatione remota compellas.

CAP. VI.

Venditor deceptus ultra dimidiam juſti pretii, agere poteſt, ut vel ſibi reddenti pretium acceptum reſtituatur, vel juſtum pretium ſuppleatur, & in hoc electio eſt emptoris. h.d. ſecundum Antonium.

Idem *Epiſcopo & Archid. Vrbinatenſi.*

CVm cauſa *g*, quæ inter œconomum monaſterii ſancti Martini de monte ex parte una, ac cives Viterbienſes ſuper caſamentis ex altera vertebatur, fuiſſet aliquandiu ventilata, cùm conſtitiſſet nobis monaſterium in venditione ultra dimidiam juſti precii fuiſſe deceptum: ſententiando decrevimus, ut præfati cives aut recepto precio poſſeſſiones reſtituerent memoratas, aut ſupplerent, quantum conſtaret legitimè venditionis tempore juſto precio defuiſſe.

CAP. VII.

Ponit tres caſus, in quibus re evicta non tenetur venditor emptori de evictione.

Gregorius nonus.

SI venditori poſt *h* inſtitutum contra ſe judicium, quis omiſerit, ut rem venditam ſibi defenderet nunciare, vel contumaciter abfuit tempore ſententiæ promulgatæ, ſeu per injuriam ſententia lata fuit, de evictione juxta legitimas ſanctiones agere non valebit.

DE LOCATO ET CONDVCTO.

TITVLVS XVIII.

CAP. I.

Excommunicati ſunt magiſtri & ſcholares Bononienſes, qui ante tempus conductionis conducunt hoſpitia aliorum magiſtrorum vel ſcholarium, ſine eorum conſenſu.

Clemens tertius.

EX reſcripto *i* literarum Tuſculanen. Epiſcopi nobis innotuit, quòd cùm civitatem Bonon. tempore ſuæ legationis intraſſet : [1 & ℣.] Conſtitutionem factam ab Epiſcopo Portuen. Apoſtol. ſed. legato & à prædicto Tuſculanen. Epiſcopo poſtmodum confirmatam, videlicet ut nullus magiſtrorum *k* ſeu ſcholarium ſuper conducendis aliorum hoſpitiis in læſionem & præjudicium habitantium audeat hoſpitem convenire, niſi prius conſtiterit tempus conductionis elapſum, vel inquilini in hoc ſuum favorem præſtiterint & conſenſum; cùm idem Portuen. ſub excommunicatione *a* hoc prohibuit, & alter ſub pœna anathematis idem decrevit obſervandum : ratam *b* eſſe decernimus, & auctoritate Apoſtolica confirmamus : Statuentes, ut à te frater Epiſcope & tuo quolibet ſucceſſore hoc ſingulis annis in communi audientia magiſtrorum atque ſcholarium recitetur.

[1 *Invenit ibi fuiſſe à bo.me.* VV. *quondam Portuen. Epiſcopo conſtitutum, & ſub excommunicatione prohibitum, ne aliqui ſcholares hoſpitia majoris mercedis promiſſione conducerent, ut ea ſibi vel majoris gloriæ ſtudio, quaſi potentiores in expenſis apparere volentes, vel privatæ utilitatis commodo vendicarent. Unde ipſe ſolicita proviſione conſideras, quòd hujuſmodi conditionis improbitas & diſcordiæ fomitem, & impedimenta non modica pareret ſtudiorum: prædictam.*]

CAP. II.

Perſonæ eccleſiaſticæ locare poſſunt proventus decimarum his cum quibus conditio eccleſiæ ſit melior, ſtatuto diœceſani contrario non obſtante : & eadem ratio eſt de aliis rebus eccleſiæ.

Innocentius III. *Abbati & conventui S. Petri Pratel. London.* c *diœceſ.*

VEſtra nobis relatio declaravit, quòd cùm ad firmam fructus veſtrarum dare conſueveritis decimarum : infrà. Diœceſ. Epiſcoporum ſtatuto contrario non obſtante, veſtrarum decimarum proventus illis liberè locare poteſtis, cum quibus eccleſiæ veſtræ conditionem poteritis facere meliorem : ita tamen, quòd hujuſmodi locatio ad feudum vel alienationem non videatur extendi.

CAP. III.

Propter ſterilitatem gravem conductori ſine culpa ſua contingentem, remittitur penſio pro rata, niſi poſſit cum ubertate præcedentis vel ſequentis temporis compenſari. h. d. uſq; ad §. verùm.

Gregorius IX.

PRopter *d* ſterilitatem adficientem magno incommodo conductores, vitio rei, ſine *e* culpa coloni, ſeu caſu fortuito contingentem *f*, colonis eccleſiæ tuæ pro rata penſionis remiſſio eſt facienda, niſi cum ubertate præcedentis *g*, vel ſubſequentis anni valeat ſterilitas compenſari.

Ponuntur hic quatuor caſus, in quibus inquilinus poteſt ante tempus conductionis finitæ licitè expelli. Abbas.

Verùm invito inquilino domum inhabitare vel reficere poteris, ſi neceſſitas (quæ tamen non imminebat locationis tempore) id expoſcat : remiſſa ſibi pro reſiduo temporis penſione: qui etiam inde rationabiliter amovetur, ſi perversè ibi fuerit converſatus, vel cùm canonem per biennium non ſolviſſet, ſibi ſatisfactione celer non providit. *h*

CAP. IV.

Emphyteuta eccleſiæ meliorationes ſuas vendere non poteſt, niſi ſervatis his, de quibus hic. Et ſi contra fecerit, vel canonem per biennium non ſolverit, nec moram poſtea celeriter purgaverit, juſtè poteſt expelli.

Idem.

POtuit emphyteuta (eccleſia primitus requiſita, eique nunciato, quantum ſibi ab aliis offertur *i*, ſi nolle ſe

a *Pallienenſ. al. cap. Pallion.* b *C.1. de empt. in 3. compila.* c *editum.* d *extitiſſet.* e *dimidium.* f *debet. l. ſi in fraudem. C. de leg. l. 1. l. ex dolo. De dolo. Intellectus. Auth. ſive a me. C. ad Vellejan.* g *C.2. eod. tit. in 3. comp.* h *Vid. Anton. Gomez tom. 2. Var. reſol. c. 2. de empt. & vend.* i *C. un. eod. tit. in 2. comp.* k *Appellatione magiſtrorum comprehenduntur Doct. utriuſq; juris. leg. milites. & l. iis qui. ff. ex quib. cauſ. majores.*

a *Al. ſub pœna excommun.* b *ratum.* c *Lexonenſ. al. London.* d *Vid. Ant. Gomez. tom. 2. Var. reſ. c. 3. Arium Pinellum in l. 2. C. de reſcind. vend. part. 1. c. 3. Pariſium conſ. 8. l. 1. Guid. Pap. dec. 630.* e *& ſine culpa.* f *contingente.* g *ſequentis.* h *prævidetis.* i *Vid. l. 1. §. ſi rem. ff. dep. & l. domos. §. 1. & utrobiq; Bart. ff. de leg. 1.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN